

Zvrácení likvidace nařízené soudem mimo režim opravných prostředků

Ačkoliv se se zrušením obchodní korporace na základě rozhodnutí soudu nesetkáváme tak často, je v poslední době možné pozorovat určitý nárůst případů, kdy soudy rozhodnou o zrušení obchodní korporace a o nařízení její likvidace. Je však možné zvrátit takové rozhodnutí, i když už daná korporace či její společník nemá možnost opravných prostředků? Konkrétně se jedná o případy, kdy zrušená obchodní korporace nevyužije řádných či případně i mimořádných opravných prostředků proti rozhodnutí o jejím zrušení s likvidací, či neuspěje-li obchodní korporace s těmito opravnými prostředky. Odpověď poskytuje komentovaný případ níže, který popisuje postup dle § 4a odst. 1 zák. č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, v platném znění (dále jen „zákon o přeměnách“), jako prakticky jedinou možnost zvrácení likvidace nařízené soudem mimo režim opravných prostředků.

Mgr. Ing. Martin Lukáš
působí jako advokát ve Weinhold Legal, v. o. s., advokátní kancelář, v Praze.

Mgr. David Hlaváček, LL.M.,
působí jako advokátní koncipient ve Weinhold Legal, v. o. s., advokátní kancelář, v Praze.

V komentovaném případě byl klientem zahraniční investor (fyzická osoba), který v České republice vlastní investiční nemovitý majetek prostřednictvím společnosti s ručením omezeným (dále jen „společnost“), jejímž je jediným společníkem. Společnost sama žádnou aktivitu s tímto majetkem nevyvíjela, pouze jej držela jako investici za účelem jejího budoucího zhodnocení. Jako jednatel jmenoval jediný společník zahraniční fyzickou osobu, která v České republice dlouhodobě pobývala a které v té době důvěřoval, že zabezpečí bezproblémový chod společnosti.

Dlouhé roky to z pohledu klienta vypadalo, že jednatel společnosti plní své základní povinnosti, zejména pak výroční korporátní povinnosti a daňové povinnosti. Nicméně koncem roku 2018 klient ke svému nemilému překvapení zjistil, že jeho společnost byla rozhodnutím soudu zrušena a byla nařízena její likvidace, a to právě pro flagrantní zanedbání základních výročních povinností, zejména pak z důvodu dlouhodobého nepodávání daňových příznání a nereagování na výzvy správce daně k nápravě.

Případy zrušení obchodní korporace soudem

Právní předpisy upravují několik situací, ve kterých jsou soudy oprávněny zrušit obchodní korporaci, nařídít její likvidaci a jmenovat jí likvidátora. Příkladem může být ust. § 93 zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, v platném znění (dále jen „z. o. k.“), dle kterého soud na návrh toho, kdo na tom má právní zájem, nebo na návrh státního zastupitelství, pokud na tom shledá závažný veřejný zájem, zruší obchodní korporaci a nařídí její likvidaci, jestliže

- a) pozbyla všechna podnikatelská oprávnění; to neplatí, byla-li založena i za účelem správy vlastního majetku nebo za jiným účelem než podnikání,
- b) není schopna po dobu delší než jeden rok vykonávat svou činnost, a plnit tak svůj účel,
- c) nemůže vykonávat svou činnost pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky, nebo
- d) provozuje činnost, kterou podle jiného právního předpisu mohou vykonávat jen fyzické osoby, bez pomoci těchto osob.

Dalším příkladem je ust. § 105 zák. č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, v platném znění (dále jen „z. v. r.“), dle kterého může rejstříkový soud i bez návrhu zahájit řízení o zrušení zapsané právnické osoby s likvidací,

- a) neplní-li zapsaná právnická osoba opakovaně povinnosti podle § 104 z. v. r. (tj. povinnost, aby právnická osoba rejstříkovému soudu sdělila skutečnosti nebo předložila listiny potřebné k rozhodnutí v řízení zahájeném bez návrhu, nebo aby soudu předložila listiny, které podle z. v. r. nebo jiného zákona mají být založeny do sbírky listin), nebo
- b) může-li takové neplnění mít závažné důsledky pro třetí osoby a je na tom právní zájem.

Klientova společnost byla zrušena v návaznosti na návrh správce daně podaný na základě zákonného zmocnění daného § 238 odst. 6 zák. č. 280/2009 Sb., daňového řádu, v platném znění. Správce daně byl toho názoru, že společnost nebyla schopna po dobu delší než jeden rok vykonávat svou

činnost a plnit svůj účel (viz § 93 odst. 2 z. o. k.). **Neschopnost společnosti vykonávat svou činnost a plnit svůj účel prokazoval správce daně tím, že:**

- a) společnost měla v obchodním rejstříku zapsán jako předmět podnikání pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor bez poskytování jiných než základních služeb spojených s ubytováním a současně;
- b) nezaložila do sbírky listin obchodního rejstříku účetní závěrky za období let 2013 až 2016; a jelikož
- c) společnost nepodala daňová přiznání za zdaňovací období let 2013 až 2016, a tedy netvrdila žádný příjem z podnikatelské činnosti, a tedy neprovozovala podnikatelskou činnost, za jejímž účelem byla založena.

Soud vzal výše uvedená tvrzení finančního úřadu za prokázaná a s odkazem na § 93 odst. 2 z. o. k. společnost zrušil a nařídil její likvidaci.

Soudní řízení o zrušení obchodní korporace

O všech výše uvedených možnostech zrušení obchodní korporace soudy je vždy vedeno soudní řízení, o kterém jsou daná obchodní korporace a její společníci informováni a ve kterém se mohou pokusit zrušení dané obchodní korporace zabránit či případně je zvrátit prostřednictvím řádných či mimořádných opravných prostředků. V případě jejich pasivity však může řízení eskalovat až do situace, kdy soud rozhodne o zrušení obchodní korporace a nařízení její likvidace. Společníci či statutární orgán se o tomto rozhodnutí dozvědí až následně s odstupem (např. z důvodu nevybírání datové schránky), kdy takové rozhodnutí již není možné cestou řádných (či mimořádných) opravných prostředků zvrátit a likvidaci obchodní korporace zastavit. **Toto byl právě komentovaný případ klienta, který se jako společník o zrušení své společnosti dozvěděl až několik měsíců poté, co uplynula lhůta pro podání odvolání. Dlužno dodat, že jednatel společnosti byl natolik pasivní, že se řízení o zrušení žádným způsobem neúčastnil.**

Pomineme-li nesprávnou interpretaci § 93 písm. b) z. o. k. soudem, kdy Štenglová a spol. k ust. § 93 písm. b) z. o. k. uvádějí: „Neschopnost vykonávat činnost po dobu delší než 1 rok se váže na objektivní stav – pokud korporace činnost vykonávat může, ale nechce, není to důvod pro její zrušení“¹, v daném případě za dobu existence společnosti nenastal objektivní stav, jehož důsledkem by byla neschopnost společnosti vykonávat svou činnost po dobu delší než jeden rok. Společnost se tak mohla pokusit využít zmíněné argumentace v rámci režimu opravných prostředků, avšak neučinila tak. Klient se o zrušení své společnosti dozvěděl až s časovým odstupem, a tak neměl příliš nadějí na zvrácení tohoto nežádoucího stavu.

Zvrácení soudem nařízené likvidace

V nastalé situaci se na nás klient obrátil s dotazem, zda jí lze nějak zvrátit, či případně jakým způsobem zabránit li-

kvidátorovi ve zpeněžování majetku, spočívajícím v prodeji nemovitostí společnosti a s tím souvisejícími negativními daňovými důsledky pro společnost a jejího jediného společníka.

Nechat likvidátora jmenovaného soudem společnost zlikvidovat a v rámci likvidace odkoupit požadované nemovitosti, je sice první variantou, která přijde na mysl, avšak nákladově tato varianta nedává příliš smysl. Klient by nejprve po odkoupení a nabytí nemovitostí hradil v té době platnou daň z nabytí nemovitých věcí, a následně ve druhém kroku při rozdělování likvidačního zůstatku, který by zahrnoval kupní cenu nemovitých věcí, by podíl na tomto zůstatku byl předmětem srážkové daně ve výši 15%. Rovněž by tato varianta předpokládala úplnou součinnost likvidátora co do skutečnosti, komu likvidované nemovitosti odprodá.

Český právní řád však upravuje možnost, jak obchodní korporaci, u které bylo rozhodnutím soudu nařízeno její zrušení a likvidace, před nařízenou likvidací zachránit a zvrátit její zrušení. Touto možností je postup dle § 4a zákona o přeměnách, dle kterého je možné docílit zrušení rozhodnutí soudu o zrušení obchodní korporace i v okamžiku, kdy již není možné použít řádné a mimořádné opravné prostředky. **Podle ust. § 4a zákona o přeměnách zruší soud své rozhodnutí o zrušení obchodní společnosti nebo družstva na návrh obchodní společnosti nebo družstva, které se mají účastnit přeměny, jestliže:**

- a) pomínil důvod, pro který byly obchodní společnost nebo družstvo zrušeny,
- b) obchodní společnost nebo družstvo dosud nebyly vymazány z obchodního rejstříku, a
- c) soudu je předložen projekt přeměny zrušované obchodní společnosti nebo družstva vyhotovený osobami zúčastněnými na přeměně.

Postup dle § 4a zákona o přeměnách není příliš obvyklý. Ba co víc, je svým způsobem i výjimečný, protože dokáže prolomit pravomocné rozhodnutí soudu, které nelze zvrátit opravnými prostředky. Možnost jeho použití však byla již potvrzena i Nejvyšším soudem v rozhodnutí ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 419/2012, ve kterém Nejvyšší soud konstatoval: „Dovolatelům lze přisvědčit potud, že zákon o přeměnách je ve vztahu k obchodnímu zákoníku předpisem zvláštním (lex specialis). I ust. § 4 odst. 1 písm. d) zákona o přeměnách, umožňující revokaci soudního rozhodnutí o zrušení společnosti pro případ přeměny společnosti nebo družstva, je proto ustanovením speciálním ve vztahu k § 68 odst. 8 obch. zák. Jen z toho, že zvláštní předpis umožňuje pro určitou (jím upravenou) specifickou situaci určitý právní postup, však nelze dovozovat, že tento právní postup je možný obecně. Ust. § 4 odst. 1 písm. d) zákona o přeměnách proto nelze vykládat jinak než tak, že dovoluje, aby soud zrušil své rozhodnutí o zrušení obchodní společnosti nebo družstva, (pouze) jde-li o společnost nebo družstvo, které provádí přeměnu.“

V dalším svém rozhodnutí ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1135/2017, Nejvyšší soud uvedl: „S ohledem na sankční povahu nuceného zrušení právnické osoby s likvidační pak lze současně předpokládat, že by zákonodárce

¹ B. Havel: § 93 [Zrušení a zánik obchodní korporace a ustanovení o likvidaci] in I. Štenglová, B. Havel, F. Čileček, P. Kuhn, P. Šuk: Zákon o obchodních korporacích, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2017.

upravil hmotněprávní předpoklady, za nichž lze případnému návrhu na změnu či zrušení rozhodnutí soudu (o zrušení právnické osoby s likvidací) vyhovět. Takovým předpokladem by muselo být přinejmenším odstranění důvodu, pro který byla právnická osoba zrušena. Zákonodárce tak však (obecně) nečiní, naopak, předpokládá, že důvod pro zrušení musí být odstraněn před rozhodnutím o zrušení právnické osoby s likvidací (§ 172 odst. 2 o. z.). Výjimku představuje např. § 4 odst. 1 písm. d) a § 4a zákona o přeměnách obchodních společností a družstev, které upravují specifický případ, kdy soud může (i mimo režim opravných prostředků) zrušit své rozhodnutí o zrušení obchodní korporace (a to za tam upravených podmínek).“

Jak vyplývá z výše uvedeného, je uskutečnění přeměny likvidovanou společností základním předpokladem pro postup dle § 4a zákona o přeměnách. **Před započítáním přeměny je praktické informovat likvidátora o záměru zvrátit likvidaci, dohodnout s ním následné kroky a v neposlední řadě i zaplacení jeho výdajů, které mu v souvislosti s likvidací a s postupem dle § 4a zákona o přeměnách vzniknou.** Včasná komunikace s likvidátorem o záměru záchranu obchodní korporace je naprosto klíčovým krokem, který je nutné učinit co nejdříve poté, co se obchodní korporace, resp. její společníci, o likvidaci dozví. Plyne to i z § 4 zákona o přeměnách, dle kterého je přeměna obchodní korporace přípustná i v případě, že obchodní korporace již vstoupila do likvidace, avšak pouze za předpokladu, že dojde ke zrušení rozhodnutí soudu o zrušení obchodní korporace, a rovněž za předpokladu, že doposud nebylo započato s rozdělováním likvidačního zůstatku.

Jako vhodnou formu přeměny pro dosažení výše uvedeného účelu jsme v našem případě zvolili uskutečnění fúze společností sloučením s jinou (účelově založenou) společností. Důsledkem fúze bylo, že společnost zanikla a nově založená společnost se stala nástupnickou společností. Tento důsledek byl v daném případě obchodním rozhodnutím klienta. Nic však nebrání tomu, aby nástupnickou společností byla právě zrušovaná společnost.

Náprava vytýkaných nedostatků

Paralelně s fúzí bylo nutné učinit **další právní kroky**, aby byly napraveny nedostatky vytýkané v rozhodnutí o zrušení společnosti a především, aby byly naplněny předpoklady § 4a zákona o přeměnách pro zrušení rozhodnutí soudu o zrušení společnosti.

Prvně bylo nutné se vypořádat s výtka soudu, že společnost měla v obchodním rejstříku zapsán jako předmět podnikání pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor bez poskytování jiných než základních služeb spojených s ubytováním. Soud ve svém zrušovacím rozhodnutí argumentoval, že ust. § 2201 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění, předpokládá nájem jako úplatný právní vztah, a pokud tedy společnost netvrdí žádné příjmy ze své činnosti, potom nemovité věci nepronajímá, a implicitně tak nenaplnuje účel, ke kterému byla založena. Ač je tato argumentace soudu diskutabilní (viz i výše cit. Štenglová a kol.), přijal klient raději (z opatrnosti) změ-

nu zakladatelské listiny společnosti. Podstatou této změny byla **změna předmětu činnosti společnosti na správu vlastního majetku.**

Za druhé bylo společností vytýkáno, že nezaložila do sbírky listin obchodního rejstříku účetní závěrky za období let 2013 až 2016. Vzhledem k tomu, že společnost byla po tuto dobu tzv. spící společností a nevyvíjela žádné aktivity, byla **rekonstrukce účetnictví společnosti a dopracování chybějících účetních závěrek** relativně nenáročným úkolem.

S rekonstrukcí účetnictví společnosti souvisí i třetí a poslední skutečnost, která byla společností vytýkána, a to, že společnost nepodala daňová přiznání za zdaňovací období let 2013 až 2016. Jakmile bylo účetnictví zrekonstruováno, **byla podána daňová přiznání a uhrazeny drobné nedoplatky daní z nemovitých věcí.** Uskutečněním všech tří výše uvedených kroků a napravením vytýkaných nedostatků pominul důvod, pro který byla společnost zrušena, tedy jedna z podmínek uvedená v § 4a zákona o přeměnách pro zrušení rozhodnutí o zrušení společnosti.

Souběžně s výše uvedenými kroky byl vyhotoven projekt přeměny – fúze společností sloučením s nově založenou společností, který byl v souladu se zákonem o přeměnách zveřejněn ve sbírce listin obchodního rejstříku.

Návrh soudu na zrušení jeho původního rozhodnutí

Po uskutečnění všech výše uvedených kroků a splnění zákonných předpokladů pro zrušení rozhodnutí soudu o zrušení společnosti jsme dotčenému soudu předložili návrh na zrušení rozhodnutí o zrušení společnosti. Ačkoliv § 4a odst. 1 zákona o přeměnách jako podmínky pro zrušení rozhodnutí o zrušení obchodní korporace uvádí pouze výše uvedené tři předpoklady, **soud požadoval doložit ještě i další skutečnosti nad rámec požadavků dle § 4a odst. 1 zákona o přeměnách, a to že:**

- a) projekt přeměny byl založen do sbírky listin,
  - b) bylo zveřejněno oznámení o uložení projektu do sbírky listin v Obchodním věstníku, obsahující i upozornění pro věřitele v souvislosti s přeměnou,
  - c) projekt přeměny a přeměna byla schválena valnými hromadami (popř. jedinými společníky) na přeměně zúčastněných společností,
- a to s **odůvodněním, že soud musí mít jistotu, že přeměna společnosti skutečně bude uskutečněna a projekt přeměny není pouze „účelovým“ dokumentem.**

V této souvislosti je však třeba poukázat na § 4 odst. 5 a 6 zákona o přeměnách, dle kterých se likvidace obnovuje

- a) dnem, kterým uplyne doba 12 měsíců od rozhodného dne fúze, rozdělení nebo převodu jmění na společníka, nebyl-li v této době podán návrh na zápis fúze, rozdělení nebo převodu jmění na společníka do obchodního rejstříku, nebo
- b) nabytím právní moci rozhodnutí soudu, kterým zamítne návrh na zápis přeměny do obchodního rejstříku, nebo
- c) dnem, v němž uplyne doba tří měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu, kterým odmítne návrh

na zápis přeměny do obchodního rejstříku, ledaže je v této lhůtě podán návrh na zápis téže přeměny znovu;

d) dnem právní moci rozhodnutí soudu o neplatnosti projektu přeměny, nebo usnesení valné hromady o schválení přeměny, usnesení členské schůze o schválení přeměny, usnesení shromáždění delegátů o schválení přeměny, rozhodnutí společníků mimo valnou hromadu o schválení přeměny, rozhodnutí jediného společníka o schválení přeměny, nebo souhlasu společníků veřejné obchodní společnosti nebo komanditní společnosti s přeměnou.

Máme za to, že výše uvedené odst. 5 a 6 § 4 zákona o přeměnách poskytují dostatečné záruky, že pokud by k uskutečnění přeměny nedošlo, došlo by automaticky k obnově likvidace obchodní korporace. Nicméně **vzhledem k tomu, že výše uvedené požadavky soudu byly snadno splnitelné, byly ze strany klienta splněny a nebyly i přes výkladový nesouhlas rozporovány.**

Ukončení likvidace

Co se týče okamžiku ukončení likvidace, pak ust. § 4 odst. 4 zákona o přeměnách stanoví, že přeměňuje-li se obchodní korporace, která je v likvidaci z důvodu jejího zruše-

ní soudním rozhodnutím, likvidace se ukončuje dnem, kdy společníci nebo příslušný orgán obchodní korporace schválili přeměnu. Ust. § 4a odst. 3 zákona o přeměnách pak uvádí, že rozhodne-li soud podle § 4a odst. 1, účinky uvedené v § 4 odst. 4 nenastanou, dokud rozhodnutí soudu o zrušení rozhodnutí o zrušení obchodní korporace nenabude právní moci.

Právní moci tohoto rozhodnutí je tak celý proces zvrácení soudem nařízené likvidace skončen. V našem konkrétním případě **trval víc než jeden rok** a by ovlivněn jak délkou probíhajícího soudního řízení, tak i rekonstrukcí účetnictví a dalšími nápravnými opatřeními.

Závěr

Výše popsaná kauza měla ukázat, že i **přes zanedbání základních výročních korporátních či daňových povinností, které může vyústit až ve zrušení obchodní korporace soudem, lze před skončením její likvidace tento proces zvrátit v relativně rozumné době a s přiměřenými náklady, a existenci obchodní korporace tak zachránit.** Naznačený postup je samozřejmě možné aplikovat i v jiných než právě popsaném případě zrušení. Vždy bude záležet na konkrétních okolnostech soudem nařízeného zrušení. ❖

DÍKY ADVOKÁTNÍMU DENÍKU VÁM NEUNIKNE NIC AKTUÁLNÍHO A PODSTATNÉHO NEJEN Z DĚNÍ NA KOMOŘE, V ADVOKACII, ALE I V CELÉM SVĚTĚ PRÁVA

ADVOKÁTNÍ ONLINE DENÍK

- váš zpravodaj v PC i telefonu

RYCHLE A PŘEHLEDNĚ SE V NĚM DOZVÍTE O VŠECH DŮLEŽITÝCH ROZHODNUTÍCH ORGÁNŮ ČAK.

UVÍTÁME VAŠE ČLÁNKY, NÁZORY, TIPY A PODNĚTY!

PIŠTE NA ADVOKATNIDENIK@CAK.CZ

**ZAŘAĎTE SI NAŠE STRÁNKY
WWW.ADVOKATNIDENIK.CZ
MEZI SVÉ OBLÍBENÉ ZÁLOŽKY!**